

Det vi allerede har mistet Tak til nye møller

KLIMA: For et par uger siden koordinerede jeg en session om klimaforandringer på Havforskermødet, en videnskabelig konference i vores lokaler på Aalborg Universitet. Det var en meget blandet session, der adskilte sig fra de mere specialiserede om livscyklusvurdering, som jeg plejer at deltage i. Men det var meget rørende – jeg vil fortælle lidt hvorfor.

Der var et oplæg, hvor en forsker viste hvor meget havniveau-stigningen allerede er i gang med at slette kystområder i Danmark, og hvor meget af kysten, der vil gå tabt, slettes og forvandles i de næste 100 år.

Nogle populære danske strande forsvinder helt, nogle unikke danske kyst-økosystemer forsvinder også. 100 år er ikke lang tid, når man skal træffe beslutninger om, hvilke kystområder der skal beskyttes og bevares, og hvilke der skal mistes, og så bygge diger og beskyttelsesinfrastruktur.

En anden præsentation viste tydeligt, hvordan enorme mængder havvand varmes op i nogle arktiske områder med en alarmerende hastighed. Det, der er særligt imponerende, er størrelsen af disse vandmasser, de er kolossale. Forestil dig, hvor meget energi der skal bruges til at varme hele havet mellem Island og Grønland? Ufatte- ligt.

Jeg har også set et mere eksotisk oplæg om havskildpadder i Australien. Havskildpadders køn ved fødslen bestemmes af den temperatur, hvor æggen opbevares under sandet. Når sandet, hvor de yngler, bliver varmere på grund af det varmere klima, fødes flere hunskildpadder. Forskerne finder ubalancer så alvorlige, at nogle populationer af skildpadder har mere end 90 procent hunner.

Der er næsten ingen han- ner tilbage i disse grupper. De ved ikke endnu, om skildpadderne vil lykkes med at reproducere sig i fremtiden. Forskere var i

» Jo sværere det er at finde fisk, jo mere brændstof forbruges, jo mere kulstof udledes, jo flere klimaændringer, jo sværere er det at fiske...det er en ond cirkel.

stand til at bevise, at disse ubalancer har udviklet sig i de sidste 30 år og er blevet mere og mere udtalte, og at korrelere disse ændringer i kønsforhold meget godt med data om opvarmende klima.

Jeg har også hørt et oplæg, hvor forskerne samlede en række vidnesbyrd fra fiskere i Grønland. De fortæller, hvordan havet forandrer sig foran deres egne øjne. I deres levetid er fiskearter, der plejede at leve der, forsvundet eller er flyttet nordpå. Der er nu kommet nye arter, som er typiske for varme farvande og aldrig eller sjældent er blevet set før. Dette gør fiskeriet meget mere udfordrende og til tider umuligt og påvirker i alvorlig grad levebrødet for de grønlandske fiskere og deres familier.

Og til sidst var der oplæg om, hvordan fiskeriet selv bidrager med emissioner af CO2 til det skiftende klima. Jo sværere det er at finde fisk, jo mere brændstof forbruges, jo mere kulstof udledes, jo flere klimaændringer, jo sværere er det at

» Klimaforandring-erne er allerede her. Det sker ikke om 100 år, som du måske forestiller dig. Det er for alvor.

fiske...det er en ond cirkel.

Så den ene præsentation efter den anden viste den dramatiske indvirkning, som menneskedrevne klimaændringer allerede har på vores samfund og på økosystemet.

Der er mennesker som dig og mig bag disse undersøgelser, der hver dag bliver konfronteret med den barske virkelighed om, hvor meget vores klima ændrer sig, hvor ødelæggende virkningerne allerede er, og hvor mere ødelæggende de bliver. Jeg kan forestille mig, at de sidder på deres kontorer foran computeren og plotter dataene for første gang, ser på disse grafer og tendenser, de hårde beviser.

Hvad gør de, når de ser disse data? Græder de? Slår de hovedet ned på skrivebordet? Eller er de nu bare så vant til det, at de lader være med at tænke for meget på det, måske som selvforsvarsmekanisme?

Der er en slags mærkelig opgivelse i deres øjne, når du spørger dem..."så hvad nu?" i korridoren efter sessionen. De trækker på skuldrene i en gestus af impotens... som om de har mistet noget meget værdifuldt.

Det er normalt på dette tidspunkt, at ethvert skriv om klimaændringer giver et budskab om håb. For vi behøver ikke at skræmme dig for meget kære læser. Fordi ...doomismen. Vi kan stadig nå det, du ved ... sandsynligvis. Men lad os være ærlige, det er mindre sandsynligt hver dag, der går. Klimaforandringen er allerede her. Det sker ikke om 100 år, som du måske forestiller dig. Det er for alvor.

Så brug et øjeblik på at fortælle dig selv om, hvordan dine handlinger bidrager til klimaændringer, og hvad du kan gøre. Lad din bil blive derhjemme, gå, tag cyklen, tag bussen eller toget. Men nej, tag ikke Aalborg-København-flyet, tak. Spar så meget energi, som du kan. Isolér dit hus, elektrificer. Spis meget mindre kød og mælkeprodukter. Køb ikke masser af ting du ikke har brug for, bare fordi de er billige. Lær, hvordan produkter er fremstillet, og hvor de kommer fra.

Og ja, dette er selvfølgelig ikke dit ansvar alene. Så kræve nogle systemiske ændringer. Kræv et seriøst miljøengagement fra dit politiske parti, din kommune, din ejerforening, dit nabolag, kræve en grøn dagsorden og deltag i debatten. Stem. Der er meget, du kan gøre, alt tæller. Lige gyldighed vil i stedet kun få mere kyst til at forsvinde, mere varmt vand i det arktiske område, flere hunskildpadder, mere følelse af, at vi har irreversibelt mistet noget værdifuldt.

MASSIMO PIZZOL, der overtog Stafetten fra Pia Brøndlund, rækker den nu videre til Søren Løkke, der er kollega på Institut for planlægning. Han interesserer sig meget for bioøkonomien og dens påvirkninger og arbejder i flere forskningsprojekter om bl.a. bæredygtigheden af plast og andre nye materialer, i samarbejde med industrier og institutioner. På det seneste har han været involveret i en stor indsats for at beregne miljøbelastningen fra universiteter i Danmark.

Af Christina Lykke

SF - Frederikshavn Kommune, Nordstjernevej 19, Kilden, 9900 Frederikshavn

JA: SF støtter, at man går i gang med at undersøge, om European Energy kan sætte vindmøller op ud for Frederikshavn. Derfor synes vi også, at det er ærgerligt, at Venstre endnu engang viser, at det er tom snak, når V hævder, at partiet er tilhænger af alternativ energi til løsning af klimakrisen. V har tidligere modsat sig møllerne ud for Hirschholmene, og senest har partiet protesteret mod, at svenskerne tillader sig inden for eget territorialfarvand at rejse møller, fordi de måske i klart vejr kan ses fra Grenen.

Nu må vi tage ansvar - alle sammen - hver husstand må gøre sit: Sortere affald, lave vildthaver, bekæmpe madspild, købe elbiler. Det gør vi, fordi vi tager ansvar for den menneskeskabte klimakrise. Vi er alle vidner til klimakrisens enorme konsekvenser i form af ekstremt vejr: hedeølger, tørke, udtørrede floder nogle steder - hurricanes, oversvømmelser andre steder.

Vi vil gerne køre i biler, der udleder CO2, spise røde bøffer og flyve på charterferie. Derfor må vi også rydde op efter os. Det tror jeg, vi alle er klar til. Derfor kan vi heller ikke tillade os at være krasne, når det handler om placering af vindmøllerne. Om de er pæne, er en

» Vi er alle vidner til klimakrisens enorme konsekvenser i form af ekstremt vejr.

smagssag, men når vi ved, at det er nødvendigt, og vi ved, at det er for vores børn og børnebørns fremtid, er det tåleligt.

Sagen er, at V aldrig har tænkt en eneste, selvstændig grøn tanke. Når V i tale går ind for at bekæmpe klimakrisen, er det kun, fordi V har stukket en finger i vejret og fundet ud af, hvilken vej vinden blæser, og at der blandt vælgerne efterhånden er en ret høj grad af bevidsthed om, at vi er nødt til at omlægge vores energiforbrug til CO2-fri, alternativ, grøn, vedvarende og forureningsfri energi. Men når det kommer til stykket, er V altid imod. Efter utallige mislykkedes forsøg på landjord og nu også modstand på havet... hver gang, der foreslås en placering, er det lige præcis der, hvor de ikke må stå ifølge Venstre.

Synes jeg så selv, de er pæne? Vil jeg se på dem? Svaret er ja! Jeg synes om vores blik mod øst med nuværende og kommende møller, kraner, skibe og platforme. Jeg elsker det rustikke look og det, som det repræsenterer af liv, udvikling og oprydning. Det er vores havn, vores by, vores klode.

Jeg skal opfordre Venstre og de andre vindmøllemodstandere til at tænke globalt og turde handle lokalt!

SF hilser European Energy A/S initiativ velkomment og har ingen indvendinger mod ansøgningen.

» Sagen er, at V aldrig har tænkt en eneste, selvstændig grøn tanke.

